

KULTURILTAK PÅ SVALBARD

Mie Berg Simonsen

Notat i evalueringen av statsbudsjettets kap. 320, post 74.

Januar 2005

Innhold

Målsettinger	3
Økonomiske rammer	3
Organisering	4
Målgrupper og brukere	4
Aktivitet	4
Forvaltningshistorie	5
Vurderinger	5

Tilskuddet over post 74 er et generelt tilskudd til forskjellige kulturtiltak for, og blant, befolkningen i Longyearbyen på Svalbard.

Dette evalueringsnotatet bygger på egevaluering fra Longyearbyen lokalstyre til Norsk kulturråd i mai 2004, svar på oppfølgingsspørsmål via e-post og telefon samt på informasjon fra Justisdepartementet om Svalbardbudsjettet generelt.

Målsettinger

I tilsagnsbrev fra Norsk kulturråd heter det at målsettingen er å administrere og koordinere de forskjellige kulturaktivitetene på Svalbard. I handlingsprogrammet for Svalbard som omhandler kultur heter det

Longyearbyen skal ha et aktivt og variert kulturliv med basis i frivillige lag og organisasjoner¹.

Økonomiske rammer

Budsjettet for kulturaktiviteter i Longyearbyen på Svalbard for 2004 er på kr. 617 000, hvorav kr. 130 000 kommer fra post 74². Inntil 2002 utgjorde dette siste tilskuddet (først over deptets budsjett og så over post 74 i Kulturrådet) omkring 30% av de samlede midler til kultur³, mens Kulturrådets tilskudd for 2003 bare dekket omkring 16%. Nedgangen er ikke reell, men skyldes endringer i budsjetterings- og posteringsrutiner hos Longyearbyen lokalstyre⁴.

De øvrige midler til kulturaktiviteter i Longyearbyen (ca 84% i 2003) kommer fra Svalbardbudsjettet⁵.

¹ Longyearbyen lokalstyres egevaluering til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 2.

² Utover dette generelle tilskuddet har Norsk kulturråd tidligere gitt prosjektmidler til utvikling av Svalbard Museum.

³ Resten av midlene til kultur var tilskudd fra Svalbardrådet.

⁴ Posten som sådan er utvidet og omfatter i dag flere slags aktiviteter enn det som tidligere ble regnet som kultur.

⁵ Svalbardbudsjettet ligger under Justisdepartementet og består av 2 deler. Første del inneholder bl.a. ulike departementers bevilgninger til tiltak på Svalbard (og her kommer tilskuddet over post 74 fra), som kommer i tillegg til de enkelte utgifts- og inntektskapitlene for Svalbard generelt, som finnes i andre del.

Organisering

Inntil 2002 ble tilskuddet forvaltet lokalt av Samfunns- og kulturutvalget under Svalbardrådet. Da Longyearbyen lokalstyre ble opprettet i 2002⁶, ble navnet forkortet til Samfunnsutvalget, og dette er i dag er den instans som forvalter alle midler til kulturtiltak, inklusive tilskuddet over post 74.

Målgrupper og brukere

Om dette heter det i egnevalueringen:

Brukerne/kundene av tilbudene og tjenestene fra Longyearbyen lokalstyre er innbyggerne i Longyearbyen. I tillegg så kan vi nevne at Longyearbyen lokalstyre har stort fokus på forebyggende arbeid ovenfor barn og unge, og vi kan således si at denne gruppa blir vurdert som en ei særlig viktig brukergruppe. Dette gjenspeiles i vedtakene både fra lokalstyret og Samfunnsutvalget hvor barn og unge ofte er prioriterte grupper.

Aktivitet

Midlene fra post 74 blir ikke knyttet til spesielle prosjekter eller tiltak. De er et generelt bidrag som, sammen med bevilgninger fra Lokalstyret, blir gitt som tilskudd til mange ulike kulturaktiviteter i Longyearbyen som kan variere fra år til år:

Av tiltakene i handlingsprogrammet kan nevnes nye kulturarenaer, utbedring av tilbud til seniorungdom, videreutvikling av Svalbard Museum, idrettsanleggsplan, natur- og kultursti og utarbeidelse av kulturplan. Ungdomsarbeid vil også ha høy prioritet i tida fremover, og et mål er at Longyearbyen lokalstyre skal bidra til etablering og drift av tilbud til ungdommen i samsvar med ungdommens behov og prioriteringer⁷.

Tilskuddet går både til lokale lag og organisasjoner, og til prosjekter og spesielle anledninger (som revyoppsetning, den årlige Sol-fest og årvisse 17.mai arrangementer).

⁶ Longyearbyen lokalstyre ble opprettet fra 1.1.2002, samtidig med at staten overførte alle aksjer i Svalbard Samfunnsdrift A/S dit (Ot.prp.nr. 58, 2000-2001). Lokalstyret har i hovedsak ansvar for oppgaver som på fastlandet er kommunale, så som planlegging, samfunnstjenester og kulturtilbud. Styrets representanter velges ved direkte valg hvert 4. år.

⁷ Longyearbyen lokalstyres egnevaluering til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 2.

Forvaltningshistorie

Det har – så langt – ikke vært mulig å spore opp nøyaktig når tilskudd til kulturtiltak på Svalbard for første gang kom inn på statsbudsjettet. I egevalueringen fra Longyearbyen lokalstyre knyttes tilskuddet til etableringen av Svalbardrådet i 1971 og det kulturstyret som da kom i sving.

På slutten av 1980-tallet finnes tilskuddet på Kultur- og vitenskapsdepartementets budsjett⁸, der det står: ”Midlane blir nytta til allmenne kulturtiltak for den norske folkegruppa på Svalbard”. I følge arkivmaterialet i Norsk kulturråd ble tilskuddsforvaltningen overført til administrasjonen her fra og med år 1995.

Vurderinger

Betegnelsen på tilskuddet over post 74 er i en viss forstand villedende, ettersom det dreier seg om et tilskudd til befolkningen i Longyearbyen, og ikke til Svalbard som sådan. Begrunnelsen for at det i sin tid ble etablert et slikt tilskudd spesielt til Longyearbyen fra Kirke- og utdanningsdepartementet, i tillegg til kulturmidler på det generelle Svalbardbudsjettet, er ikke kjent. For 2005 gir 9 departementer øremerkede tilskudd, i tillegg til midler over Svalbardbudsjettet..

Tilskuddet til kulturtiltak på Svalbard over post 74 må regnes som et fast, generelt driftstilskudd, om ikke til en institusjon så i alle fall til en virksomhet med en klar amatør- og velferdsprofil. Ingenting – verken i budsjettsøknader eller i egevalueringen – tyder på at tilskuddet eller bruken av det har endret karakter i løpet av de vel 30 årene det har vært gitt; det omtales som ”Tilskudd til allment kulturarbeid” og inngår – nå som før - i en større post til kultur og velferd.

I egevalueringen vurderes tilskuddet fra post 74 slik:

På tross av at tilskuddet fra Norsk kulturråd i denne sammenhengen kan synes som lite, så utgjøre tilskuddet et nødvendig og verdifullt bidrag til kulturlivet på Svalbard og i Longyearbyen. Via tilskuddet fra Norsk kulturråd er Samfunnsutvalget i stand til å gi bidrag til mangfoldet av kulturaktiviteter⁹.

⁸ Post 79. Ymse formål, kap. 376 Allmenne kulturformål, st.prp.nr. 1, 1988-89, Kultur- og vitenskapsdepartementet.

⁹ Longyearbyen lokalstyres egevaluering til Norsk kulturråd, mai 2004, s. 2.

Etter at tilskuddet fra 2002 er slått sammen med en større bevilgning fra Lokalstyret, synes det spesifikke kulturaspektet snarere å ha kommet mer i bakgrunnen til fordel for det velferdspolitiske siktemålet med kulturaktiviteter for, og med, befolkningen i Longyearbyen.

De øvrige tilskudd til Svalbard fra KKD går til spesifikke tiltak (bibliotekjeneste og pressestøtte), mens tilskuddet til kulturtiltak har samme profil som Tilskot til kulturelle formål m.m. over det generelle Svalbard budsjettet¹⁰. Også i det generelle Svalbardbudsjettet finnes øremerkede midler til Longyearbyen spesielt. Det synes derfor ikke å være noe egentlig grunnlag (andre enn statsbudsjett-tekniske?) for å beholde tilskuddet over post 74 som et eget kulturtiltak. Bevilgningen synes like gjerne å kunne inngå i det generelle Svalbardbudsjettet, forutsatt at de øremerkede midlene til Longyearbyen lokalstyre økes tilsvarende.

¹⁰ St.prp.nr., 2004-2005, Svalbardbudsjettet, s. 23 og 29.